

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยใช้วิธีวิจัย 2 ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์เอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การดำเนินงาน และปัญหาการพัฒนาอาจารย์ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา บทความ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาจารย์ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

2. การวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาอาจารย์ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เพื่อนำผลการวิเคราะห์เอกสารมากำหนดเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ แล้วนำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นมาทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาเสนอรายละเอียดในผลการวิจัย ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ซึ่งต้องปฏิบัติงานในสถานศึกษาในภาคที่ 1 ปีการศึกษา 2531 คือ

1. ผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ รองคณบดี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าศูนย์พัฒนาอาจารย์ หัวหน้าส่วนงานอบรม หัวหน้าส่วนงานพัฒนาสื่อการสอน หัวหน้าส่วนงานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าแผนก หัวหน้าสำนักงาน

เลขานุการคณะ

2. อาจารย์ที่สังกัดในคณะวิชาชีพ และวิทยาเขตต่าง ๆ ของวิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา ที่กำลังสอนระดับปริญญาตรีในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหารใช้จำนวนประชากรผู้บริหารที่ทำการสอนในระดับปริญญาตรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 คือ รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ รอง/ผู้ช่วย คณบดีหรือผู้อำนวยการ หัวหน้าภาค หัวหน้าแผนก หัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะ

2. อาจารย์ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในระดับปริญญาตรี ในภาคเรียนที่ 1/2531 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 558 คน โดยจำแนกตามคณะวิชาชีพและวิทยาเขตที่สอนระดับปริญญา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 แบบด้วยกันคือ

1. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เป้าหมาย สภาพการดำเนินงาน การพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงานของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ตั้งแต่ 2518-2530 รายงานการสอนและเผยแพร่ความรู้ทางการศึกษาของวิทยาลัยนกับบริหารการศึกษาช่างเทคนิคแผนโคลัมโบ (2522-2526) สรุปการดำเนินงานศูนย์พัฒนาอาจารย์ 2527-2530 รายงานประจำปีกรมอาชีวศึกษา และบันทึกการประชุมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

2. การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางอาชีวศึกษาและผู้บริหารระดับสูงในวิทยาลัยฯ เพื่อทราบนโยบาย สภาพปัจจุบัน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน คือ

- 1) ศาสตราจารย์อนันต์ กรุแก้ว อธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

2)	รองศาสตราจารย์ศรีเครือ โปวาทอง	รองอธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
3)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทร วิชาห์สถ์	หัวหน้าศูนย์พัฒนาอาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (เทเวศร์)

ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิทางอาชีวศึกษา มี 2 ท่านคือ

1)	อาจารย์วิเวก ปางพิงศ์	ผู้อำนวยการองค์การค้ำ คุรุสภา อดีตอธิบดีกรมอาชีวศึกษา (1 ตุลาคม 2521-30 กันยายน 2527) กระทรวงศึกษาธิการ
2)	อาจารย์พิเชษฐ์ คงทน	รองผู้อำนวยการองค์การค้ำ คุรุสภา อดีตผู้อำนวยการกองวิทยาลัย กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของคณาจารย์ และผู้บริหารในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ในคณาปัญหา และความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองบางส่วน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวความคิดจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางอาชีวศึกษา และผู้บริหารระดับสูง มาสร้างเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Checklist) และแบบเติมคำ
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ในคณาปัญหา และความต้องการในการพัฒนาบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิกเคอร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นในด้านความต้องการในเชิงบริการ
ด้านการพัฒนาอาจารย์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู ความ
ปรารถนาแห่งชีวิต และการคาดหวังบทบาทในอนาคต

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา
ตามเนื้อหาและภาษาที่เหมาะสม แล้วนำไปหาความตรงและความเที่ยง โดยการหาความตรง
ตามเนื้อหา โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

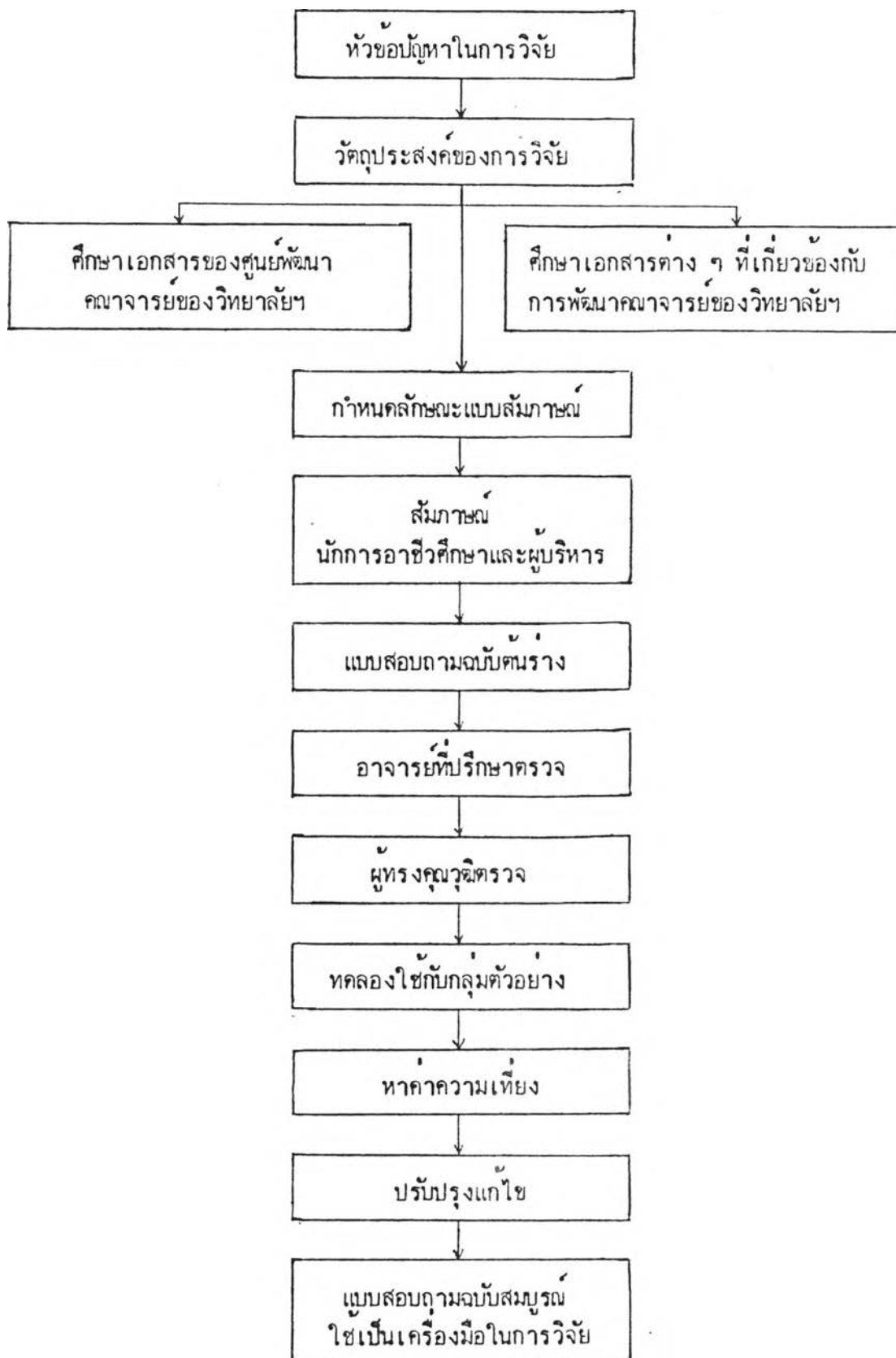
- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) รองศาสตราจารย์ ศรีเครือ โทวาทอง
รองอธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กุปรัตน์
หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทร วิภาห์สิทธิ์
หัวหน้าศูนย์พัฒนาอาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
- 5) อาจารย์ณรงค์ วัชโรคม
ผู้ประสานงานศูนย์พัฒนาอาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

เป็นผู้ตรวจสอบ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและให้ขอ
เสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับอาจารย์
วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ 30 คน เพื่อหาขอบปรongของแบบสอบถาม แล้วนำไปหาความเที่ยง
(Reliability) โดยวิธีของ Cronbach's Coefficient Alpha จากแบบสอบถามตอนที่ 2
และตอนที่ 3 ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบทบาท
หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และความต้องการในเชิงบริการ
ด้านการพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้ค่าความเที่ยง 0.87

3.4 นำผลจากการทดลองใช้แบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขขอบปรongต่าง ๆ
ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แผนภูมิขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา หอสมุดในคณะวิชาชีพของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา หอสมุดของกรมอาชีวศึกษา และหอสมุดกลางของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ได้จากบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางอาชีวศึกษา และผู้ประสานงานของศูนย์พัฒนาอาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเองทั้งสิ้น โดยแบ่งลำดับขั้นตอนดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม 2531 จนกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์เสร็จในเดือนมีนาคม 2531

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางอาชีวศึกษา และผู้บริหารของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เริ่มทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2531 สิ้นสุดเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2531 เนื่องจากผู้บริหารบางท่านต้องเดินทางไปต่างจังหวัดและต่างประเทศ จึงทำให้การนัดสัมภาษณ์ต้องล่าช้าไป จากนั้นจึงถอดเทปการสัมภาษณ์โดยละเอียด ให้อาจารย์คุณเนื้อหาว่าครบถ้วน และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพียงใด บางส่วนที่ไม่สมบูรณ์ก็มีการศึกษาเอกสารและขอสัมภาษณ์เพิ่ม

นำข้อมูลการสัมภาษณ์มาทำเป็นแบบสอบถาม ฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไข ตั้งแต่ 25 พฤษภาคม 2531 และตรวจจนเป็นแบบสอบถามฉบับต้นร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ และเริ่มส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเมื่อ 22 มิถุนายน 2531 และได้รับกลับมาทั้งหมดเมื่อ 12 กันยายน 2531 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้กับกลุ่มทดลองเมื่อ 16 กันยายน 2531 และได้รับกลับมาทั้งหมดเมื่อ 20 กันยายน 2531 เพื่อนำมาหาความเที่ยงและปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การแจกแบบสอบถาม ได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเริ่มแจกเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2531 ในกรุงเทพมหานคร จากนั้นจึงเดินทางไปแจกที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2531 ที่คณะเกษตรศาสตร์บางพระ จังหวัดชลบุรี วันที่ 28 กันยายน 2531 จากนั้นจึงเดินทางไปแจกที่วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น และภาคพายัพในวันที่ 30

กันยายน 2531 ส่วนที่คณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราชเดินทางไปเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2531 แล้วพักไปส่งวิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ สงขลา เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2531

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บด้วยตนเอง ในกรุงเทพมหานครนัดขอแบบสอบถามคืนวันที่ 14 ตุลาคม 2531 ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาวันที่ 14 ตุลาคม 2531 จังหวัดชลบุรีวันที่ 13 ตุลาคม 2531 ส่วนที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ สงขลา และนครศรีธรรมราช ทางวิทยาเขตจะส่งมาให้ เนื่องจากในปลายเดือนตุลาคม มีอาจารย์ต้องเข้ามาประชุมในกรุงเทพมหานคร จึงฝากมาให้ และได้รับในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ยกเว้นที่คณะเกษตรศาสตร์ นครศรีธรรมราช มีปัญหาอุทกภัยการคมนาคมถูกตัดขาดติดต่อไม่ได้ จึงไปรับแบบสอบถามได้ เรียบร้อยในวันที่ 22 ธันวาคม 2531 รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งสิ้น 454 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 81.36

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำมาเสนอเป็นความเรียง

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) เปรียบเทียบเป็นรายข้อรายด้าน โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง และคณะวิชาชีพที่สังกัด เสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในค่านความต้องการในเชิงบริการด้านการพัฒนาอาจารย์ ความปรารถนาในชีวิต และการคาดหวังบทบาทในอนาคต เป็นรายข้อ รายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ อายุราชการ และคณะที่สังกัด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) แล้วนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย

ANOVA โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่า
กลุ่มตัวอย่างใดมีความแตกต่างกัน จะนำไปทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ่
(Scheffé Multiple Comparison on Treatment Mean) แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง
และความเรียง